

Les frases que indiquen causa i les que indiquen finalitat poden admetre sovint dues interpretacions diferents quan depenen d'oracions principals negatives o que, al seu torn, depenen d'una altra principal amb un verb de comunicació. Així, una oració complexa com és ara *Ho va fer perquè tu paties* no admet sinó una interpretació; però si la fem precedir de la partícula negativa *no*, amb què obtenim *No ho va fer perquè tu paties* es produeix fatalment l'ambigüitat. Hom es podria sentir fàcilment temptat a desfer-la amb l'ús del subjuntiu, *No ho va fer perquè tu patissis*, però no aconseguiríem sinó convertir una oració de sentit causal en una de sentit final. Caldria recórrer necessàriament a mitjans més significatius o a estructures menys lineals: *Va deixar (o Es va abstenir) de fer-ho perquè tu paties* i *No és perquè tu paties que ho va fer*.

Una oració com *Hi va anar per fer-me enfadar* tampoc no és susceptible de doble interpretació, però si la subordinem a una principal amb un verb de comunicació, amb què s'origina la construcció *Em va dir que hi havia anat per fer-me enfadar* (amb un canvi de temps verbal) l'ambigüitat —el doble sentit— sorgeix també inevitablement: ¿és el fet d'haver-m'ho dit (que hi havia anat) o bé el fet d'haver-hi anat (cosa que després em va dir) que tenia per objecte de fer-me enfadar? Una disposició diferent dels elements de l'oració pot resoldre, en aquest cas, l'ambigüitat: *Em va dir, per fer-me enfadar, que hi havia anat* i *Hi va anar, em va dir, per fer-me enfadar*.

Albert Jané

10/1/1972

EL LLENGUATGE

Ambigüitats

El llenguatge —el llenguatge pròpiament dit, que se serveix de la paraula oral o escrita— presenta moltes més ambigüitats de les que hom sol generalment creure, tant perquè un bon nombre de mots tenen dos o més significats diferents com perquè els mitjans gramaticals de què podem disposar per a estructurar aquests mots en frases no tenen el grau d'afinament i de perfecció que caldria per a expressar, d'una manera inequívoca, la rica complexitat de les idees susceptibles d'ésser comunicades. El context, la situació real en què una frase és dita, eliminen sovint aquestes ambigüitats. Si no, ens cal sovint recórrer amb preferència als mots plenament significatius perquè donin precisió, sense possibilitats de dobles interpretacions, a les idees i als conceptes que els termes gramaticals i els mots substitutius —com els pronoms— es manifesten incapaces d'expressar o de formular sense ambivalència.